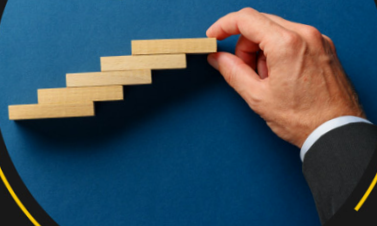

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۴۴): تطابق یا عدم تطابق بخش قضایی با سیاست‌های کلی برنامه

برنامه هفتم توسعه

لله الحمد لله الرحمن الرحيم

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۴/۱۸

شماره مسلسل: ۱۹۱۱۲
کد موضوعی: ۲۴۰

عنوان گزارش:
بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۴۴):
تطابق یا عدم تطابق بخش قضایی
با سیاست‌های کلی برنامه

نام دفتر:
مطالعات حقوقی

تهیه و تدوین:
محمد بزرگر خسروی

همکار:
امیرحسین بامتی طوسی

ناظر علمی:
مهدی عبدالملکی

ویراستار ادبی:
شیوا امین اسکندری

صفحه آرا:
نرجس امیراحمدی

- واژه‌های کلیدی:
۱. انطباق
۲. سیاست‌های کلی نظام
۳. لایحه برنامه هفتم
۴. سلسله مراتب قوانین
۵. هیئت عالی نظارت

فهرست مطالب

۶	چکیده
۷	خلاصه مدیریتی
۸	مقدمه
۱۱	تبیین بخش قضایی - حقوقی سیاست کلی برنامه هفتم
۲۲	نتیجه‌گیری

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۴۴):

تطابق یا عدم تطابق بخش قضایی

با سیاست‌های کلی برنامه

چکیده

یکی از بایسته‌های قانونگذاری، رعایت اصل انطباق (تطابق با اسناد بالادستی) است. عدم توجه به این نکته که طرح یا لایحه قانونی که در حال رسیدگی و تصویب است، مطابق با اسناد بالادستی است یا خیر، نظام قانونگذاری را دچار هرج و مرج خواهد کرد. با توجه به اهمیت قوانین برنامه، ضرورت نظارت بر رعایت سیاست‌های کلی برنامه در تهیه و تصویب قوانین برنامه اهمیت دوچندان دارد. به دلیل اهمیت این موضوع، در این پژوهش با روش توصیفی به این سؤال پاسخ داده می‌شود که بخش قضایی لایحه برنامه هفتم توسعه به چه میزان با سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه تطابق دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد از ۲۳ حکم مستنبط از بخش قضایی سیاست‌های کلی برنامه هفتم، چهار مورد عیناً در احکام لایحه برنامه تکرار شده است، پنج مورد به صورت غیر کامل لحاظ شده است و ۱۴ مورد فاقد حکم متناظر است. این امر (میزان انطباق با سیاست کلی)، از منظر اصول قانون‌نویسی، نادرست به نظر می‌رسد. بنابراین برای تحقق نظام تقنینی مطلوب، پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مقرر در آیین‌نامه داخلی مجلس، برای ۱۴ مورد فاقد حکم، تعیین تکلیف شود.

خلاصه مدیریتی

نظام قانونگذاری، نیازمند اهتمام شایسته و بایسته به رعایت اصل انطباق است. عدم توجه به این مهم در امر تقنین، منجر به از دست دادن و جاهت حقوقی قانون مورد نظر خواهد شد. سؤالی که در این گزارش به آن پاسخ داده می‌شود، به این شرح است: بخش قضایی لایحه برنامه هفتم توسعه به چه میزان با سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه تطابق دارد؟ بنابراین در این گزارش بخش قضایی سیاست کلی برنامه هفتم در لایحه برنامه از منظر داشتن حکم متناظر بررسی می‌شود. مطالعات نشان می‌دهد:

- از ۲۳ حکم مستنبط از بخش قضایی سیاست‌های کلی برنامه هفتم، چهار مورد عیناً در احکام لایحه برنامه تکرار شده است، پنج مورد به صورت غیر کامل لحاظ شده است و ۱۴ مورد فاقد حکم متناظر است.
- در جهت اجرای اصل انطباق و تطابق بخش قضایی لایحه برنامه با سیاست کلی برنامه هفتم پیشنهاد می‌شود با رعایت تشریفات مقرر در آیین‌نامه داخلی مجلس، برای ۱۴ مورد فاقد حکم، تعیین تکلیف شود.

مقدمه

طبق بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی، «تعیین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام» از «وظایف و اختیارات رهبر» است. بر همین اساس نیز رهبری معظم اقدام به تعیین سیاست‌های کلی برنامه هفتم کرده‌اند.^۱ از یک سو تمامی سیاست‌های ابلاغی دارای اعتبار حقوقی یکسان است و اصطلاحاً در عرض همدیگر قرار دارند و از سوی دیگر آنچه سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه (و اصولاً تمامی سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه) را به نحوی از سایر سیاست‌ها متمایز می‌سازد زمانمند بودن و ناظر بر دوره معین بودن آن است و این مهم می‌تواند به نحوی نشانگر اولویت زمانی و فوریت اجرای آن به نسبت سایر سیاست‌های ابلاغی باشد؛ به بیان دیگر هر چند تحقق و اجرای کامل تمامی سیاست‌های کلی امری لازم و ضروری است؛ اما می‌توان ماهیت سیاست‌های کلی برنامه را به عنوان یکی از راهبردها و گام‌های تحقق سایر سیاست‌ها در مقطع زمانی آن برنامه توسعه

۱. بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌های کلی برنامه هفتم که با اولویت اصلی «پیشرفت اقتصادی توأم با عدالت» تعیین شده است، ابلاغ می‌گردد:

از اعضای محترم به‌ویژه رئیس مکرّم مجمع تشخیص مصلحت نظام و نیز دبیرخانه‌ی آن که با فعالیت فشرده و کوشش فراوان در جلسات صحن مجمع و کمیسیون ذی‌ربط، پیش‌نویس سیاست‌های کلی برنامه هفتم را مورد بررسی قرار دادند و نظرات خود را در این زمینه به اینجانب ارائه کردند، تقدیر و تشکر می‌کنم.

مشارکت فعال و مؤثر دولت و مجلس و قوه قضائیه و سایر ارکان نظام نیز شایسته‌ی تقدیر است.

تهیه و تصویب قانون برنامه هفتم برپایه این سیاست‌ها و اجرای دقیق و مسئولانه‌ی آن، گامی دیگر در تحقق اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران خواهد بود همچنان که نظارت فعال هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص مصلحت، به حُسن اجرای سیاست‌های کلی برنامه، کمک خواهد کرد.

شایسته است برخی از راه‌های تحقق سیاست‌ها و الزامات مالی و شاخص‌های کمی که در پیشنهاد‌های مجمع است و در مجموعه‌ی سیاست‌های ابلاغی مذکور نیست، در حد وسیع و امکانات دولت در تهیه‌ی لایحه مورد توجه و عمل قرار گیرد.

سیدعلی خامنه‌ای

۲۰ شهریور ۱۴۰۱

دانست و از این رو در تدوین و تنظیم قانون برنامه، از اهمیت افزون تری برخوردار خواهد بود.

هر چند رعایت سیاست‌های کلی در تصویب همه قوانین ضروری است، با توجه به اهمیت قوانین برنامه ضرورت نظارت بر رعایت سیاست‌های کلی در تهیه و تصویب قوانین برنامه به‌طور خاص مورد تصریح ماده (۷) مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام،^۱ قرار گرفته است.

بر اساس ماده (۷) مقررات مزبور، برای تضمین حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در خصوص قوانین برنامه، رئیس مجلس موظف شده است که با وصول لایحه یک نسخه از آن را برای مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال نماید. مجمع مغایرت‌ها یا عدم انطباق لایحه برنامه یا مصوبات کمیسیون‌های مجلس در رابطه با لایحه را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس اعلام می‌نماید و آنها نیز مکلف به تبعیت از این نظرات هستند.

در صورتی که مجلس ایرادهای مذکور را مورد لحاظ قرار ندهد شورای نگهبان مکلف است مصوبه مغایر و یا عدم مطابق با سیاست‌های کلی را مغایر قانون اساسی دانسته و به مجلس شورای اسلامی بازگرداند. البته این امر مانع از آن نیست که اگر خود شورای نگهبان نیز مصوبه مجلس را مغایر یا عدم مطابق با سیاست‌های کلی دید، مصوبه را با توجه به صلاحیت ذاتی خود، به دلیل مغایرت با بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی واجد ایراد تشخیص داده و به مجلس بازگرداند.^۲

این مسئله در نظرات شورای نگهبان به‌عنوان مفسر رسمی قانون اساسی مورد تصریح قرار گرفته است که به‌عنوان نمونه در بند «ب» نظر (مرحله اول) شورای نگهبان به شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۶ در خصوص لایحه برنامه پنجم توسعه مصوب مجلس آمده است که «در تاریخ ۱۳۸۹/۹/۲۰ رئیس محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص انطباق لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰-۱۳۹۴) با سیاست‌های کلی ابلاغی، اهم مغایرت‌ها را طی نامه شماره ۴۵۰۱/م مورخ ۱۳۸۹/۹/۲۲ به این شورا ارسال کرده که عیناً به شرح زیر منعکس می‌گردد:

اهم مواد و بندهای سیاست‌های کلی برنامه پنجم که در لایحه برای تحقق آنها برنامه ارائه نشده یا برنامه در مغایرت با آنها قرار دارد عبارتند از: ...» در ادامه به ۶ مورد تصریح شده است.

۱. ماده (۷) - رئیس مجلس شورای اسلامی موظف است پس از اعلام وصول طرح‌ها و لوایح در مجلس، نسخه‌ای از آنها را برای اطلاع مجمع ارسال نماید. هم‌زمان با بررسی طرح‌ها و لوایح به‌خصوص قانون برنامه، قانون بودجه و تغییرات بعدی آنها در مجلس شورای اسلامی، کمیسیون نظارت مجمع نیز محتوای آنها را از نظر انطباق و عدم مغایرت با سیاست‌های کلی مصوب بررسی می‌نماید. کمیسیون نظارت مواردی را که مغایر یا غیر منطبق (حسب مورد) با سیاست‌های کلی می‌بیند به شورای مجمع گزارش می‌نماید. در صورتی که مجمع هم مغایرت یا عدم انطباق را پذیرفت، نمایندگان مجمع مورد مغایرت و عدم انطباق (حسب مورد) را در کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس مطرح می‌کنند و نهایتاً اگر در مصوبه نهایی مجلس مغایرت و عدم انطباق باقی ماند، شورای نگهبان مطابق اختیارات و وظایف خویش بر اساس نظر مجمع تشخیص مصلحت اعمال نظر می‌نماید.

۲. مقام معظم رهبری در پاسخ نامه شماره ۹۲/۳۰/۵۳۲۰۲ مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۳۰ دبیر شورای نگهبان در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۱۱ مقرر کردند که «در مواردی که مجمع تشخیص مصلحت نظام، مغایرت یا عدم انطباق مصوبات مجلس را - بالاخص در قانون برنامه‌های پنج‌ساله یا قانون برنامه و بودجه سالیانه - با سیاست‌های کلی به شورای نگهبان اعلام کند، شورای محترم موظف است بر اساس نظر مجمع، اقدام و مخالفت آن مصوبه را به مجلس اعلام نماید. لکن در مواردی که مجمع در این باره اعلام نظر نکرده است، شورای نگهبان بر طبق وظیفه ذاتی خود درباره مغایرت و عدم انطباق مصوبه با سیاست‌ها عمل خواهند کرد.»

مجلس شورای اسلامی نیز در راستای رفع ایراد فوق اقدام به اصلاح مصوبه کرد که مصوبه اصلاحی مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفت.

بند «۸» نظر شماره ۵۵۷۴/۱۰۰/۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۷ شورای نگهبان در مورد لایحه برنامه پنج‌ساله ششم توسعه مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۲۶ مجلس اشعار می‌دارد:

«عدم اعمال نظرات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص مغایرت یا عدم انطباق مواد و بندهایی از برنامه با سیاست‌های کلی نظام با توجه به بند «۷» آیین‌نامه نظارت مجمع تشخیص مصلحت نظام مصوب مقام معظم رهبری مدظله‌العالی، مغایر بند «۱» اصل (۱۱۰) قانون اساسی و در نتیجه خلاف موازین شرع شناخته شد.»

البته شورای نگهبان مصوبات مجلس را صرفاً با سیاست‌های کلی برنامه تطبیق نمی‌دهد بلکه با توجه به اعتبار برابر سیاست‌های کلی، این شورا هر مصوبه‌ای از مجلس را مغایر سیاست‌های کلی ابلاغی تشخیص دهد مغایر بند «۱» اصل یکصد و دهم قانون اساسی و در نتیجه مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی تشخیص داده و رد می‌کند.^۱

مطابقت لایحه برنامه و قانون برنامه با سیاست‌های کلی نظام بدین معناست که دولت مکلف است به هنگام تدوین لایحه برنامه، احکام، اهداف و بخش‌های مختلف آن را به گونه‌ای تنظیم کند که در نهایت نحوه اجرای سیاست‌های کلی و دستیابی به اهداف هر یک از سیاست‌ها به روشنی و دقیق در لایحه مشخص باشد. در نامه مجمع تشخیص مصلحت نظام، مندرج در نامه شورای محترم نگهبان در خصوص انطباق لایحه برنامه پنجم با سیاست‌های کلی نظام نیز این موضوع مورد تصریح قرار گرفته است. با این توضیح که در آن نامه، به لزوم درج احکام جزئی متناظر با برخی بندهای سیاست‌های کلی نظام در مصوبه مجلس پیرامون برنامه پنجم اشاره شده است.^۲

۱. از این گونه نظرات شورا به عنوان نمونه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

در نظر (مرحله اول) شورای نگهبان به شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۶ در خصوص لایحه برنامه پنجم توسعه مصوب مجلس آمده است که «از آنجا که بندهای «الف»، «ب» و «ج» ماده (۱۸۷) مکرر، خلاف سیاست‌های کلی قضایی است؛ بنابراین مغایر اصل پنجاه و هفتم قانون اساسی و همچنین مغایر اصل هشتاد و پنجم و بند «۲» اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی شناخته شد». همچنین بندهای «۸» و «۹» نظریه تکمیلی (مرحله اول) شورای نگهبان شماره ۸۹/۳۰/۴۱۰۲۱ در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۹ اشعار می‌دارند که «۸. در ماده (۱۰۶) از این جهت که معلوم نیست آیا رعایت «قانون تشویق و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی» و سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و قانون مربوطه ضروری است یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر می‌گردد. ۹. بند «ب» ماده (۱۲۹) از این جهت که مشخص نیست آیا رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و قانون مربوطه الزامی است یا خیر، ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.»

۲. مندرج در نامه شورای محترم نگهبان به شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۶.

تبیین بخش قضایی - حقوقی سیاست کلی برنامه هفتم

بند «۲۶» سیاست‌های کلی برنامه پنج‌ساله هفتم ابلاغی ۱۴۰۱/۶/۲۰ مقام معظم رهبری ذیل عنوان «اداری، حقوقی و قضایی» قرار دارد و اشعار می‌دارد:
«روزآمدسازی سند تحول قضایی و اجرای آن با تأکید بر:

■ پیشگیری از وقوع جرم و دعاوی،

■ هوشمندسازی فرایندها و بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در ارائه خدمات قضایی،

■ اجرای ۱۰۰ درصدی حدنگار،

■ حمایت حقوقی و قضایی از سرمایه‌گذاری، امنیت اقتصادی و بهبود محیط کسب و کار،

■ استفاده از ظرفیت‌های مردمی و توسعه روش‌های مشارکتی و غیرقضایی در حل و فصل دعاوی،

■ تقویت و تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت و تأمین نیازهای مالی و استخدامی قوه قضائیه،

■ بالا بردن سطح علمی و شایستگی اخلاقی ضابطان دادگستری،

■ بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرائم و کاهش استفاده از مجازات زندان.»

بند «۲۶» مزبور قابل تفکیک به ۲۳ حکم جزئی مشخص زیر است. ضروری است وضع قوانین موجود متناظر با هر حکم تبیین شود و بر این اساس، به این سؤال پاسخ داده شود که آیا قوانین موجود (در صورت وجود) کفایت برای تحقق حکم سیاست کلی می‌کند یا خیر؛ در صورتی که کفایت می‌کند آیا نیاز به اقدام نظارتی مجلس است یا خیر و چگونه؛ و در صورتی که کفایت نمی‌کند پیشنهادها و تقنینی جهت رفع نقایص قانونی چیست؟

تفکیک بند ۲۶ سیاست کلی برنامه ششم به احکام جزئی

تعداد حکم جزئی	مفاد حکم سیاست کلی
۱	روز آمدسازی سند تحول قضایی با تأکید بر مؤلفه‌های ذیل
۲	اجرای سند تحول قضایی با تأکید بر مؤلفه‌های ذیل
۳	پیشگیری از وقوع جرم
۴	پیشگیری از وقوع دعاوی
۵	هوشمندسازی فرایندها در ارائه خدمات قضایی
۶	بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در ارائه خدمات قضایی
۷	اجرای ۱۰۰ درصدی حدنگار
۸	حمایت حقوقی از سرمایه‌گذاری
۹	حمایت حقوقی از امنیت اقتصادی
۱۰	حمایت حقوقی از بهبود محیط کسب و کار
۱۱	حمایت قضایی از سرمایه‌گذاری
۱۲	حمایت قضایی از امنیت اقتصادی
۱۳	حمایت قضایی از بهبود محیط کسب و کار
۱۴	استفاده از ظرفیت‌های مردمی در حل و فصل دعاوی
۱۵	توسعه روش‌های مشارکتی و غیر قضایی در حل و فصل دعاوی
۱۶	تقویت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت
۱۷	تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت
۱۸	تأمین نیازهای مالی قوه قضائیه
۱۹	تأمین نیازهای استخدامی قوه قضائیه
۲۰	بالا بردن سطح علمی ضابطان دادگستری
۲۱	بالا بردن شایستگی اخلاقی ضابطان دادگستری
۲۲	بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرائم
۲۳	بازنگری در قوانین در جهت کاهش استفاده از مجازات زندان

بررسی احکام حوزه قضایی لایحه متناظر با احکام جزئی شده سیاست کلی

مفاد حکم سیاست کلی	حکم متناظر در لایحه برنامه	ارزیابی حکم لایحه
روز آآمدسازی سند تحول قضایی با تاکید بر مولفه‌های ذیل	ندارد	عدم تطابق
اجرای سند تحول قضایی با تاکید بر مولفه‌های ذیل	ندارد	عدم تطابق
پیشگیری از وقوع جرم	<p>بندهای «ز» و «س» ماده (۸۵) ز - به‌منظور شناسایی و پیشگیری از قاچاق کالا و ارز و تکمیل اطلاعات سامانه شناسایی و مبارزه با قاچاق کالا و ارز موضوع تبصره «۳» ماده (۵) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظفند حداکثر ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، علاوه بر تبادل برخط اطلاعات، امکان استعلام برخط کلیه سوابق محکومیت‌های قطعی و نیز اطلاعات متهمان قاچاق و اعسار محکومان قاچاق در محاکم حقوقی و کیفری و نیز کلیه اجرائیه‌های ثبتی و قضایی با ذکر موضوع پرونده و نوع و میزان محکومیت، اطلاعات اجرای احکام این پرونده‌ها، شامل میزان محکومیت پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار و احکام مربوطه، قرارهای تأمین کیفری و تأمین خواسته صادره و اموال توقیف شده در اجرای تأمین، کلیه اطلاعات توقیف اموال و اسناد متهمان و محکومان قاچاق در محاکم قضایی و دوا بر اجرای ثبت و وضعیت ابفای تعهدات اشخاص در دوا بر اجرای ثبت را به‌صورت ساختار یافته و قابل بهره‌داری، از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات یا به‌صورت مستقیم برای سامانه مذکور فراهم آورند.</p> <p>س - به‌منظور پیشگیری از وقوع جرم ارتباطی سیم‌کارت‌های تلفن همراه یا شناسه‌های مخابراتی معادل آن، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است راساً یا حسب اعلام قوه قضائیه سیم‌کارت‌های متوقیان، اشخاص حقوقی انحلال یافته یا تعطیل شده، اتباع غیر ایرانی دارای اقامت موقت از کشور خارج شده، زندانیان در طول مدت حضور در زندان را جز در موارد دستور داده شده توسط مقام قضایی، تا زمان تعیین تکلیف توسط مالک قانونی حسب مورد بکطرفه یا مسدود نماید. مراجع دارنده اطلاعات موضوع این جز، مکلفند اطلاعات لازم را در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دهند.</p>	<p>عدم کفایت (عدم تطابق جزئی) به‌دلیل محدود بودن به موضوع جرم قاچاق (بند «ز») و جرم مرتبط با سیم‌کارت‌های تلفن همراه یا شناسه‌های مخابراتی معادل آن (بند «س») و عدم پوشش سایر جرائم</p>

مفاد حکم سیاست کلی	حکم متناظر در لایحه برنامه	ارزیابی حکم لایحه
پیشگیری از وقوع دعاوی	ندارد	
هوشمندسازی فرایندها در ارائه خدمات قضایی	ندارد	بندهای «ب» و «پ» ماده (۱۱۳) ناظر بر این حکم سیاست کلی نیستند؛ زیرا به جای ارائه خدمت به مردم متمرکز بر ارائه خدمت به مقامات قضایی است.
بهره‌گیری از فناوری‌های نوین در ارائه خدمات قضایی	ندارد	

۱. ب) تا پایان برنامه، پرونده‌های قضایی الکترونیکی و جایگزین پرونده‌های کاغذی نماید. (پ) امکان استعلام بر خط و آنی وضعیت مالی مدعیان اعسار یا ورشکستگی و اشخاص محکوم علیه، بدهکاران در دوایر اجرای ثبت و در صورت لزوم توقیف و برداشت محکوم به و بدهی پرونده‌های اجرای ثبت را از طریق سامانه هوشمند استعلامات مالی (سهام) حسب مورد برای مقام قضایی صالح و دوایر اجرای ثبت فراهم نماید. تبادل اطلاعات و داده با سایر دستگاه‌ها براساس قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی (مصوب ۱۴۰۱) انجام گردد. تمام مراجعی که به هر نحو اطلاعاتی در مورد اموال این اشخاص دارند مکلفند کلیه اطلاعات خود در مورد اموال فعلی و قبلی متعلق به اشخاص مذکور، بدهی، جریمه یا حقوق دولتی راجع به آن اموال، تغییرات راجع به آن اموال و هر نوع نقل و انتقال بعدی راجع به آن اموال، اموالی که بعد از استعلام اولیه به شخص مذکور منتقل شده است و همچنین امکان توقیف، رفع توقیف و برداشت آنها را، به صورت برخط و آنی از طریق سامانه مذکور وفق قوانین و مقررات در اختیار قوه قضائیه قرار دهند.

مفاد حکم سیاست کلی	حکم متناظر در لایحه برنامه	ارزیابی حکم لایحه
اجرای ۱۰۰ درصدی حدنگار	تبصره (۱) بند «ج» ماده (۳۳) ^۱ ، بند «پ» ماده (۸۳) ^۲ و بند «پ» ماده (۱۱۴) لایحه برنامه هفتم	تطابق جزئی بند «الف» ماده (۱۱۴) ناظر بر این حکم سیاست کلی نیست. بندهای مورد اشاره، تطابق جزئی با حکم سیاست‌های کلی دارد.

۱. تبصره ۱- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف است، در اجرای قانون جامع حدنگار برای کلیه قطعات اراضی کشاورزی که منشأ تصرفات قانونی داشته باشد و با تأیید وزارت جهاد کشاورزی دارای کاربری کشاورزی باشد و متقاضی اخذ سند مالکیت، مالک هیچ‌یک از اراضی کشاورزی مجاور نباشد، با هر مساحتی سند مفروزی حدنگار قید کاربری کشاورزی صادر کند. پس از صدور سند مالکیت حدنگاری موضوع این تبصره، هرگونه افزایش، تقسیم و تفکیک اراضی مذکور، مشمول قانون جلوگیری از خرد شدن اراضی کشاورزی و ایجاد قطعات مناسب فنی، اقتصادی مصوب ۱۳۸۵/۱۱/۲۱ مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌شود و تنظیم سند معاملات رسمی در خصوص اراضی با کاربری کشاورزی منوط به اخذ تأییدیه از وزارت جهاد کشاورزی مبنی بر حفظ کاربری کشاورزی است.

۲. پ- سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است با همکاری وزارت میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی نسبت به رقومی‌سازی نقشه‌های عرصه و حریم آثار ملی و محدوده بافت‌های تاریخی در نقشه‌های حدنگاری (کاداستر) پوشش کشور و همچنین لایه شهرها و بناها و محدوده بافت‌های تاریخی- فرهنگی در سامانه جامع صدور اسناد مالکیت و بستر یکپارچه اعلام دستگامی تا پایان سال دوم برنامه اقدام نماید.

۳. پ- به منظور تسهیل در ارائه خدمات ثبتی و تسریع در اجرای قانون حدنگاری (کاداستر)، نسبت به صدور پروانه کارگزاری فنی، مهندسی و حقوقی برای اشخاص حقوقی دارای صلاحیت اقدام نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند تا پایان سال اول برنامه به تصویب رئیس قوه قضائیه می‌رسد.

۴. ماده ۱۱۴- به منظور صیانت از حقوق مردم در اجرای ثبت و تسهیل دسترسی مردم به خدمات ثبتی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظف به انجام موارد زیر می‌باشد:

الف) تا پایان سال اول برنامه، «سامانه خود کاربری اجرای ثبت» را با قابلیت‌هایی از قبیل امکان ثبت کلیه درخواست‌های مورد نیاز در فرایند اجرا به صورت غیر حضوری و بدون مداخله عامل انسانی، امکان فراخوانی اطلاعات و داده‌های لازم برای صدور اجرائیه الکترونیکی از مراجع دارای اطلاعات مرتبط با اسناد لازم‌الاجرا، امکان رؤیت کلیه اطلاعات و مستندات مرتبط با پرونده اجرا برای طرفین پرونده و امکان بازداشت و رفع بازداشت برخط و آنی کلیه املاک دارای سند حدنگار (کاداستر) با شماره دفتر املاک الکترونیک و با رعایت اصل محرمانگی برای محاکم دادگستری و دوایر اجرای ثبت و سایر مراجع دارای مجوز قانونی راه‌اندازی کند.

ارزیابی حکم لایحه	حکم متناظر در لایحه برنامه	مفاد حکم سیاست کلی
<p>بهرغم آنکه حکم بند «ج» ماده (۴) به‌منظور تسهیل محیط کسب‌وکار تدوین شده است لکن تنها به استعلام برخط مواردی از قبیل سوابق محکومیت‌های قطعی و... بسنده نموده فلذا در جهت حمایت حقوقی از بهبود محیط کسب و کار، کافی نخواهد بود.</p>	<p>بند «ج» ماده (۴) ج- قوه قضائیه مکلف است به‌منظور تسهیل محیط کسب‌وکار و تسهیل محاسبه خطر (ریسک) انجام معاملات و تعاملات مالی با اشخاص از جنبه سوابق قضایی، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، امکان استعلام برخط سوابق محکومیت‌های قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری از قبیل تعدد و تکرار محکومیت‌ها، نوع عمل ارتكابی، نوع و میزان محکومیت، میزان محکومیت‌های مالی پرداخت شده و پرداخت‌نشده، وضعیت اعسار از پرداخت محکوم‌به و هزینه دادرسی و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به‌صورت ساختاریافته از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات و مشروط به رضایت شخص استعلام‌شونده فراهم نماید.</p>	<p>حمایت حقوقی از سرمایه‌گذاری</p>
<p>علیرغم آنکه حکم بند «ج» ماده (۴) به‌منظور تسهیل محیط کسب‌وکار تدوین شده است لکن تنها به استعلام برخط مواردی از قبیل سوابق محکومیت‌های قطعی و... بسنده نموده فلذا در جهت حمایت حقوقی از بهبود محیط کسب‌وکار، کافی نخواهد بود.</p>	<p>بند «ج» ماده (۴) ج- قوه قضائیه مکلف است به‌منظور تسهیل محیط کسب‌وکار و تسهیل محاسبه خطر (ریسک) انجام معاملات و تعاملات مالی با اشخاص از جنبه سوابق قضایی، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، امکان استعلام برخط سوابق محکومیت‌های قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری از قبیل تعدد و تکرار محکومیت‌ها، نوع عمل ارتكابی، نوع و میزان محکومیت، میزان محکومیت‌های مالی پرداخت شده و پرداخت‌نشده، وضعیت اعسار از پرداخت محکوم‌به و هزینه دادرسی و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به‌صورت ساختاریافته از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات و مشروط به رضایت شخص استعلام‌شونده فراهم نماید.</p>	<p>حمایت حقوقی از امنیت اقتصادی</p>

مفاد حکم سیاست کلی	حکم متناظر در لایحه برنامه	ارزیابی حکم لایحه
حمایت حقوقی از بهبود محیط کسب و کار	بند «ج» ماده (۴) ج- قوه قضائیه مکلف است به منظور تسهیل محیط کسب و کار و تسهیل معاسیه خطر (ریسک) انجام معاملات و تعاملات مالی با اشخاص از جنبه سوابق قضایی، ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ برنامه، امکان استعلام برخط سوابق محکومیت‌های قطعی و اعسار اشخاص در محاکم حقوقی و کیفری از قبیل تعدد و تکرار محکومیت‌ها، نوع عمل ارتكابی، نوع و میزان محکومیت، میزان محکومیت‌های مالی پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار از پرداخت محکوم به و هزینه دادرسی و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به صورت ساختاریافته از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات و مشروط به رضایت شخص استعلام‌شونده فراهم نماید.	علی‌رغم آنکه حکم بند «ج» ماده (۴) به منظور تسهیل محیط کسب و کار تدوین شده است لکن تنها به استعلام برخط مواردی از قبیل سوابق محکومیت‌های قطعی و... بسنده نموده فلذا در جهت حمایت حقوقی از بهبود محیط کسب و کار، کافی نخواهد بود.
حمایت قضایی از سرمایه‌گذاری	ندارد	عدم تطابق: حمایت قضایی شامل مواردی از قبیل تشکیل شعبات ویژه جهت رسیدگی به پرونده‌های حوزه سرمایه‌گذاری و... است. لذا بند «ج» ماده (۴) فاقد حکمی ناظر بر حمایت قضایی از سرمایه‌گذاری است.
حمایت قضایی از امنیت اقتصادی	ندارد	عدم تطابق: حمایت قضایی شامل مواردی از قبیل تشکیل شعبات ویژه جهت رسیدگی به پرونده‌های حوزه سرمایه‌گذاری و... است. لذا بند «ج» ماده (۴) فاقد حکمی ناظر بر حمایت قضایی از امنیت اقتصادی است.
حمایت قضایی از بهبود محیط کسب و کار	ندارد	عدم تطابق: حمایت قضایی شامل مواردی از قبیل تشکیل شعبات ویژه جهت رسیدگی به پرونده‌های حوزه سرمایه‌گذاری و... است. لذا بند «ج» ماده (۴) فاقد حکمی ناظر بر حمایت قضایی از بهبود محیط کسب و کار است.
استفاده از ظرفیت‌های مردمی در حل و فصل دعاوی	ندارد	عدم تطابق: هیچ حکمی ناظر بر استفاده از ظرفیت‌های مردمی در حل و فصل دعاوی در ماده (۸۵) لایحه درج نشده است.

۱. ماده ۸۵- در راستای ارتقاء سلامت اجتماعی و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی، اقدامات زیر توسط دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط به تشخیص شورای اجتماعی کشور انجام می‌شود:

الف) اصلاح طرح جامع کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی با تأکید بر تهیه برنامه مبتنی بر پیشگیری کنترل و کاهش اعتیاد، طلاق، حاشیه‌نشینی و مفاسد اجتماعی، براساس شاخص‌های معتبر و زمان‌بندی متناسب، ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه و تصویب آن در شورای اجتماعی کشور؛

ب) پیشگیری اولیه از بروز آسیب‌های اجتماعی از طریق اصلاح برنامه‌ها، متون درسی دوره آموزش عمومی و پیش‌بینی آموزش‌های اجتماعی و ارتقای مهارت‌های زندگی با تأکید بر نظام یکپارچه پیشگیری در حوزه‌های دانش‌آموزی، دانشگاهی و کارگری؛

ب) اجرایی شدن پیوست اجتماعی به‌منظور پیشگیری از ناهنجاری‌ها و آسیب‌های اجتماعی مبتنی بر برنامه‌های مصوب شورای اجتماعی کشور شامل برنامه‌ها و طرح‌های کلان توسعه‌ای، با توجه به آثار محیطی آنها به‌ویژه برای صدور مجوز به طرح‌های موضوع ماده (۲۳) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)؛

ت) به‌روزرسانی سالیانه اطلس ملی آسیب‌های اجتماعی، گزارش ملی وضعیت اجتماعی و استانداردسازی و کیفیت‌بخشی به داده‌های تولیدی و به اشتراک‌گذاری داده‌ها در حوزه آسیب‌ها و مسائل اجتماعی با محوریت سازمان امور اجتماعی کشور و با همکاری دستگاه‌های اجرایی عضو شورای اجتماعی کشور و مرکز آمار ایران تا پایان سال اول برنامه؛

ث) خدمات‌رسانی به‌موقع به افراد در معرض آسیب‌های اجتماعی با بهره‌گیری حداکثری از مشارکت‌های مردمی و غیردولتی؛

ج) توسعه مراکز فوریت‌های اجتماعی با اولویت شهرهای متوسط و بزرگ، به‌تناسب جمعیت و میزان گسترش آسیب‌های اجتماعی، با رعایت قوانین و مقررات ذی‌ربط؛

چ) بهره‌گیری مطلوب از ظرفیت‌های مردمی از طریق بسط و توسعه نقش مردم و سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه‌های مشارکت گروهی و تأمین مالی مبتنی بر رویکرد خیر اجتماعی و ایجاد سامانه یکپارچه اطلاعات تشکل‌های مردم‌نهاد؛

ح) شناسایی نقاط آسیب‌خیز و بحران‌زای اجتماعی در بافت شهری، حاشیه شهرها و سکونتگاه‌های غیررسمی و تمرکز اطلاعات آن در سامانه مدیریت آسیب‌های اجتماعی با محوریت سازمان امور اجتماعی کشور و ایجاد هماهنگی و ایفای نقش حداکثری دستگاه‌های عضو شورای اجتماعی، با استفاده از ظرفیت مساجد و ساکنین این مناطق در عرصه‌های حمایت اجتماعی؛

خ) جلوگیری از توسعه حاشیه‌نشینی با رویکرد تقویت کیفیت زندگی ساکنین کانون‌های مهاجر فرست (مهاجرت معکوس) و توزیع متناسب فرصت‌ها، فعالیت‌ها، جمعیت و ساماندهی مهاجرت در کشور با رعایت اسناد و مصوبات شورای عالی آمایش سرزمین؛

د) تکمیل و به‌روزرسانی و انطباق کدپستی در قلمی محل سکونت و کد ملی تمامی افراد مقیم کشور تا پایان سال اول برنامه و ارائه کلیه خدمات دستگاه‌های اجرایی براساس کدپستی؛

ذ) تهیه برنامه ملی کاهش حوادث و سوانح رانندگی و جاده‌ای ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، صنعت، معدن و تجارت، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران و فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (پلیس راهنمایی و رانندگی) در قالب برنامه عملیاتی مدون شامل تقسیم کار ملی مبتنی بر شاخ‌های کمی و متناسب، اقدامات و سازوکارهای اجرایی و تصویب آن در هیئت وزیران به‌نحوی که حوادث رانندگی در سطح کشور، سالانه حداقل پنج درصد (۵٪) کاهش یابد.

ر) ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز موظف است ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه، برنامه جامع پنج‌ساله مبارزه با قاچاق کالا و ارز را با هدف کاهش سالانه حداقل پانزده درصد (۱۵٪) قاچاق کالا و به‌تفکیک دستگاه‌های اجرایی ابلاغ نماید. ستاد موظف است گزارش دوره‌ای شش‌ماهه عملکرد دستگاه‌های اجرایی در اجرای برنامه مزبور را برای عموم منتشر نماید.

ز) به‌منظور شناسایی و پیشگیری از قاچاق کالا و ارز و تکمیل اطلاعات سامانه شناسایی و مبارزه با قاچاق کالا و ارز موضوع تبصره «۳» ماده (۵) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، قوه قضائیه و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور موظفند حداکثر ظرف مدت شش‌ماه پس از ابلاغ برنامه، علاوه بر تبادل برخط اطلاعات، امکان استعلام برخط کلیه سوابق محکومیت‌های قطعی و نیز اطلاعات متهمان قاچاق و اعسار محکومان قاچاق در محاکم حقوقی و کیفری و نیز کلیه اجرائیه‌های ثبتی و قضایی با ذکر موضوع پرونده و نوع و میزان محکومیت، اطلاعات اجرای احکام این پرونده‌ها، شامل میزان محکومیت پرداخت شده و پرداخت نشده، وضعیت اعسار و احکام مربوطه، قرارهای تأمین کیفری و تأمین خواسته صادره و اموال توقیف شده در اجرای تأمین، کلیه اطلاعات توقیف اموال و اسناد متهمان و محکومان قاچاق در محاکم قضایی و دوایر اجرای ثبت و وضعیت ایفای تعهدات اشخاص در دوایر اجرای ثبت را به‌صورت ساختاریافته و قابل بهره‌برداری، از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات یا به‌صورت مستقیم برای سامانه مذکور فراهم آورند.

ژ- قوه قضائیه مکلف است نسبت به برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ده درصدی (۱۰٪) سالانه در مصادیق مهم آن توسط دستگاه‌های ذی‌ربط اقدام و علاوه بر اعلام عمومی، بر اجرای آن نظارت و گزارش عملکرد دستگاه‌ها را اعلام نماید.

س- به‌منظور پیشگیری از وقوع جرائم مرتبط با سیم‌کارت‌های تلفن همراه یا شناسه‌های مخابراتی معادل آن، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات موظف است رأساً یا حسب اعلام قوه قضائیه سیم‌کارت‌های متوفیان، اشخاص حقوقی انحلال یافته یا تعطیل شده، اتباع غیرایرانی دارای اقامت موقت از کشور خارج شده، زندانیان در طول مدت حضور در زندان را جز در موارد دستور داده شده توسط مقام قضایی، تا زمان تعیین تکلیف توسط مالک قانونی حسب مورد یک‌طرفه یا مسدود نماید. مراجع دارنده اطلاعات موضوع این جزء مکلفند اطلاعات لازم را در اختیار وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دهند.

ارزیابی حکم لایحه	حکم متناظر در لایحه برنامه	مفاد حکم سیاست کلی
عدم تطابق: هیچ حکمی ناظر بر توسعه روش‌های مشارکتی و غیر قضایی در حل و فصل دعاوی در ماده (۸۵) درج نشده است.	ندارد	توسعه روش‌های مشارکتی و غیر قضایی در حل و فصل دعاوی
تکرار سیاست کلی: آنچه که در تبصره ماده (۱۱۳) با عنوان تکلیف دولت جهت تقویت سهم قوه قضائیه آمده است، تکرار حکم سیاست کلی بوده و فاقد الزامات کافی جهت تحقق است.	تبصره ماده (۱۱۳) تبصره- دولت مکلف است ضمن تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت، نسبت به تقویت و تأمین نیازهای مالی و استخدامی قوه قضائیه در طول سال‌های برنامه اقدام نماید.	تقویت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت
تکرار سیاست کلی: آنچه که در تبصره ماده (۱۱۳) با عنوان تکلیف دولت جهت تثبیت سهم قوه قضائیه آمده است، تکرار حکم سیاست کلی بوده و فاقد الزامات کافی جهت تحقق است.	تبصره ماده (۱۱۳)	تثبیت سهم قوه قضائیه از منابع بودجه عمومی دولت
تکرار سیاست کلی: احکامی در مورد استفاده از فناوری‌های نوین، الکتریکی نمودن پرونده‌های قضایی، امکان استعلام برخط و آئی وضعیت مالی مدعیان اعسار و ... درج شده است لکن هیچ حکمی ناظر بر نحوه تأمین نیازهای مالی قوه قضائیه وجود ندارد. آنچه که در تبصره ماده (۱۱۳) آمده است، تکرار حکم سیاست کلی بوده و فاقد الزامات کافی جهت تحقق سیاست کلی است.	تبصره ماده (۱۱۳)	تأمین نیازهای مالی قوه قضائیه
تکرار سیاست کلی: احکامی در مورد استفاده از فناوری‌های نوین، الکتریکی نمودن پرونده‌های قضایی، امکان استعلام برخط و آئی وضعیت مالی مدعیان اعسار و ... درج شده است لکن هیچ حکمی ناظر بر نحوه تأمین نیازهای استخدامی قوه قضائیه وجود ندارد. آنچه که در تبصره ماده (۱۱۳) آمده است، تکرار حکم سیاست کلی بوده و فاقد الزامات کافی جهت تحقق سیاست کلی است.	تبصره ماده (۱۱۳)	تأمین نیازهای استخدامی قوه قضائیه

ارزیابی حکم لایحه	حکم متناظر در لایحه برنامه	مفاد حکم سیاست کلی
عدم تطابق: در ماده (۱۱۲) لایحه ^۱ «اهداف کمی سنجه‌های عملکردی تحول قضایی و حقوقی» مشخص شده است و هیچ حکمی ناظر بر «بالا بردن سطح علمی ضابطان دادگستری» در لایحه برنامه هفتم وجود ندارد.	ندارد	بالا بردن سطح علمی ضابطان دادگستری

۱. ماده ۱۱۲- در اجرای بند بیست و ششم سیاست‌های کلی برنامه و به منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود. جدول ۲۳. اهداف کمی سنجه‌های عملکردی تحول قضایی و حقوقی

هدف کمی در پایان برنامه	واحد متعارف	سنجه عملکردی
۳۷	روز	دادسرای عمومی
۷۸		دادگاه کیفری ۲
۷۵		دادگاه‌های حقوقی
۶۵		دادگاه‌های بخش
۱۲۶		دادگاه انقلاب
۷۷		دادگاه تجدیدنظر
۳۱۶		دادگاه کیفری ۱
۱۰۰		قضایی
۲۰	درصد	افزایش تعداد قاضی نسبت به سال اول برنامه
۸۰	درصد	میزان تعیین اوقات رسیدگی قضایی به صورت خودکار و ارجاع هوشمند پرونده به قاضی و کارشناس رسمی
۷۰	درصد	نسبت پرونده‌های مختومه اجرایی به کل پرونده‌های اجرایی احکام
۲۳،۱	درصد	میزان پرونده‌های منتهی به صلح و سازش به کل پرونده‌های ورودی
۱۰۰	درصد	نسبت ثبت الکترونیک فوری (کمتر از پنج دقیقه) خلاصه معاملات به کل معاملات
۶۰	روز	میانگین زمان اظهار نظر پزشکی قانونی در تشخیص علت فوت
۷۵	درصد	میزان انتقال زندان‌ها به خارج از شهر

ارزیابی حکم لایحه	حکم متناظر در لایحه برنامه	مفاد حکم سیاست کلی
عدم تطابق؛ در ماده (۱۱۲) «اهداف کمی سنجه‌های عملکردی تحول قضایی و حقوقی» مشخص شده است. لذا هیچ حکمی ناظر بر «بالا بردن شایستگی اخلاقی ضابطان دادگستری» در لایحه برنامه هفتم وجود ندارد.	ندارد	بالا بردن شایستگی اخلاقی ضابطان دادگستری
عدم تطابق؛ در بند «ژ» ماده (۸۵) لایحه ^۱ بر هدف کاهش جرم و نه عناوین مجرمانه تصریح شده است.	ندارد	بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرم آن
	ندارد	بازنگری در قوانین در جهت کاهش استفاده از مجازات زندان

۱. ژ) قوه قضائیه مکلف است نسبت به برنامه‌ریزی و زمینه‌سازی برای کاهش جرم و جنایت با هدف کاهش ده درصدی (۱۰٪) سالانه در مصادیق مهم آن توسط دستگاه‌های ذی‌ربط اقدام و علاوه بر اعلام عمومی، بر اجرای آن نظارت و گزارش عملکرد دستگاه‌ها را اعلام نماید.

نتیجه گیری

با استناد به بندهای «۱» و «۲» اصل یکصد و دهم قانون اساسی و اصول پنجاه و هفتم، یکصد و سی و دهم و یکصد و بیست و دوم قانون اساسی و همچنین مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام و رویه مجمع تشخیص مصلحت نظام، هیئت عالی نظارت بر سیاست‌های کلی نظام و شورای نگهبان، علاوه بر اینکه لایحه و قانون برنامه نباید مغایر با سیاست‌های کلی نظام باشد، بلکه باید مطابق با سیاست‌های کلی نظام و به‌ویژه سیاست‌های کلی برنامه باشد و دولت در تهیه لایحه برنامه و مجلس در تصویب آن باید الزامات آن را رعایت کرده و مطابق آن عمل کنند. نکته مهم مفهوم این مطابقت است، همان‌طور که اشاره شد به معنای این است که دولت و مجلس مکلف هستند در تدوین لایحه برنامه و تصویب قانون برنامه، احکام، اهداف و بخش‌های مختلف آن را به‌گونه‌ای تنظیم کنند که در نهایت نحوه اجرای سیاست‌های کلی و دستیابی به اهداف هر یک از سیاست‌ها به روشنی و دقیق در لایحه یا قانون مشخص باشد.

استقرای تام سیاست‌های کلی برنامه هفتم در بخش قضایی - حقوقی نشان می‌دهد که از ۲۳ حکم مستنبط از این سیاست‌های کلی، چهار مورد عیناً در احکام لایحه برنامه تکرار شده است، پنج مورد به صورت غیر کامل لحاظ شده است و ۱۴ مورد فاقد حکم متناظر است.

منابع و مآخذ

۱. قانون اساسی
۲. سیاست‌های کلی برنامه هفتم ابلاغی ۱۴۰۱/۶/۲۰ مقام معظم رهبری
۳. مقررات نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام
۴. نظرات شورای نگهبان در خصوص برنامه‌های توسعه مصوب مجلس.

مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۲۰۰۰ صندوق پستی: ۵۸۵۵-۱۵۸۷۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir